

Lars Klausen

GENERALDIREKTØREN

DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK-0999 København C
T +45 3520 3040
www.dr.dk

Maria Rørbye Rønn

D +45 3520 3628

E mrr@dr.dk

17.juni. 2016

Kære Lars Klausen, Candyking Denmark A/S

Du har den 26. januar 2016 klaget over programmet Kontant, der blev sendt den 21. januar 2016 på DR1 samt programmet "Sådan svindles Danmark", som blev sendt den 12. januar 2016. Senest har du modtaget svar den 31. marts fra redaktionschef Niels Hagen Rasmussen.

Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og lavet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn
Generaldirektør

Kopi: Journalen

Redaktionschef Niels Hagen Rasmussen
Jurachef Peter Skov
Etikchef Inger Bach

Gennemgang af sagen.

Den 15. marts 2016 skriver Lars Klausen (LK) til mig med en samlet klage over flere forhold, som klager har påpeget og været i dialog med DR om over længere tid i forbindelse med Kontant den 21. januar 2016 om bland-selv-slik. Den 15. marts fremsætter Lars Klausen en klage i flere punkter over DR Kontant samt DR Dokumentaren "Sådan svindles Danmark" sendt den 12. januar 2016. Jeg holdt fredag den 18. marts et møde med Niels Hagen Rasmussen om klagepunkterne. Da der ikke fra DRs side har været svaret samlet på klagers kritikpunkter, opfordrer jeg NHR til at give et samlet svar på klagen fra 15. marts, og det sker den 31. marts 2016. NHRs svar vil blive refereret nedenfor. Klager er dog ikke tilfreds og beder mig tage sagen op. Klager henvender sig atter med en duplik i en mail den 6. april. Relevante svar derfra vil også blive føjet til gennemgangen nedenfor.

Hovedpunkterne i klagen fra LK i forhold til Kontant er:

1. DR mangler dokumentation for påstanden om, at der er problemer med bland-selv-slik. Klager fremstiller DRs påstande således:

- I Kontant slutter programvært Jacob Illeborg af med en kommentar om, at han fremover hellere vil spise slik fra poser end bland-selv-slik, fordi bland-selv slik er uhygiejnisk.
- Overlæge Thea Kølsen Fischer fra Statens Seruminstitut, der optræder som ekspert i programmet, udtaler ligeledes, at hun ikke vil spise bland-selv-slik pga. dårlig hygiejne.
- Forud for at DR Kontant sendes, bringer DR.dk artiklen "Du kan få omgangssyge når du selv blander slik." En artikel baseret på DR Kontant.
- **DR mangler dokumentation**
- Programmet fremlægger ingen dokumentation for, at der skulle være en bakteriel risiko forbundet med at spise bland-selv-slik.
- Thea Kølsen Fischer baserer sine udtalelser på håndhygiejne generelt, hvilket potentielt vedrører alle fødevarer, vi putter i munden med fingrene.
- I programmet foretages en mikrobiologisk test af en ske anvendt til bland-selv-slik, men om bakterierne fra skeen overføres til slikket, melder udsendelsen ingen ting om, da DR ikke vælger at teste slikket for bakterier.
- Fødevarestyrelsen foretager ingen test af bakterier på skeer, men anbefaler derimod skeer til bland-selv-slik som en del af deres vejledning.
- I det hele taget er det kritisabelt, at DR ikke indhenter eksperters vurdering af, om bland-selv-slik er bakteriebefængt, og om der

fører til sygdom hos personer, som spiser bland-selv-slik. Her ville det være nærliggende at spørge den øverste myndighed for fødevarer sikkerhed og hygiejne i Danmark, nemlig Fødevarestyrelsen. (Her henviser klager til, at Fødevarestyrelsen har kategoriseret bland-selv-slik i kategorien lavrisiko)

- Bakterier har dårlige vækstvilkår på slik grundet lavt indhold af vand, hvilket Fødevarestyrelsen også vil kunne bekræfte.

2. DRs fremstilling af bland-selv-slik branchen er unuanceret.

- DR har ikke opsøgt kommentarer fra aktører i branchen, som har styr på fødevarer sikkerhed og hygiejne. For eksempel Candyking.
- DR undlader at sætte fokus på, hvordan man sikrer høj fødevarer sikkerhed og hygiejne i bland-selv-slik. Igen er det kritisabelt, at DR ikke har benyttet Fødevarestyrelsen som kilde.

3.

Journalisten fremstår ikke som en objektiv formidler.

- Programværten Jacob Illeborgs kommentar til sidst er en dom, som han fælder i sagen over for seerne. Klager mener ikke, at det er journalistens rolle og DR som public service-virksomhed.

I forhold til "Sådan svindles Danmark" er kritikpunktet:

1. DR viser billeder af Candykings unikke produkter, selv om Candyking ikke indgår i dokumentaren. Klager bringer frem, at billederne kan blive yderst skadelige for Candykings forretning, og at programmet indirekte har gjort firmaet til en del af problemet i en branche, hvilke klager ikke mener, at firmaet er.

I en mail af 6. april 2016, hvor klager redegør for, at svaret fra NHR på klagers punkter ikke leverer tilfredsstillende svar og klager derfor vil anke sagen, opsummerer klager sin kritik således.:

"Helt overordnet går en del af vores anke på, at programmet roder to forhold sammen uden mulighed for at seerne kan adskille de to:

- 1) *Den ene vinkel går på manglende sporbarhed og fødevarerhygiejne blandt distributører af bland-selv-slik, som agerer på kant af loven (og som sådan er med til at skrævvride det marked, vi er en del af.)*
- 2) *Den anden vinkel går på et påstået generelt hygiejneproblem omkring bland-selv-slik i butikkerne samt håndtering af samme.*

Den første vinkel bakker vi som tidligere nævnt fuldt op om: Det er godt, at DR sætter fokus på de brodne kar i branchen, som skaber et negativt omdømme for hele branchen. Som sådan har vi ikke noget at udsætte på DR's dækning af dette. Den anden vinkel mener vi som nævnt, at DR fremstiller både unuanceret, udokumenteret – og uden (relevant) belæg for de påstande, DR fremfører."

DRs etiske regelsæt

Jeg har i det følgende fremhævet de generelle bestemmelser i såvel de presseetiske regler som i DRs etiske regelsæt, som er relevante for hoved- og underpunkter i denne klage. Det drejer grundlæggende om, hvorvidt Kontant har givet en fair, ordentlig og korrekt fremstilling af sagen, samt hvorvidt værten er gået for langt i forhold til at fremsætte personlige kommentarer. Endelig er der en påstand om skadelig brug af billeder.

I regler for god presseskik står:

1. *Det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte.*

I forordet til DRs etiske regler står der, at DRs værdier baserer sig på blandt andet troværdighed: *"Vi lægger afgørende vægt på grundig research, hæderlighed og ordentlighed i programarbejdet. Vi taler ikke mod bedre vidende og har ikke skjulte dagsordner."*

Og videre: *"Vi er fair over for alle parter, holdninger og synspunkter gennem en upartisk og kritisk journalistik. Vi favoriserer ikke bestemte samarbejdspartnere eller interesser."*

I kapitel 1 om fairness og forelæggelse står der: *"DR refererer loyalt relevante parter synspunkter. Der må ikke udelades argumenter og oplysninger af betydning."*

Og vedrørende medarbejderes holdningstilkendegivelser står i kapitel 19:

"Du må ikke i dit arbejde skilte med eller propagandere for egne holdninger, medmindre det sker som led i et redaktionelt koncept med holdningsprægede værter."

Behandling af 1. klagepunkt

Klager bringer både i sit første og tredje klagepunkt frem, at programvært Jacob Illeborg fælder en dom over bland-selv-slik. Klager henviser til værtens slutbemærkninger.

Klager skriver i sin mail af 15. marts 2016: *"Programvært Jacob Illeborg slutter som nævnt programmet af med en kommentar om, at han fremover hellere vil spise slik fra pose end bland-selv-slik, fordi bland-selv-slik er uhygiejnisk. Vi mener ikke, at det er journalistens rolle at fælde dom i sagen over for seerne. I særdeleshed ikke i programmer hos en public service kanal som DR. Som*

sidebemærkning kan jeg tilføje, at færdigpakket slik er vores største konkurrent i butikkerne.”

Redaktionschef Niels Hagen Rasmussen (NHR) har denne replik til værtens rolle:

”Kontant arbejder med en aktiv kommenterende vært, der gennem et program undersøger forskellige forhold – ofte også på egen krop – og i slutningen af programmet opsummerer hvad vi har fundet ud af og som regel også, hvilke tanker han selv gør i forhold til det, der er undersøgt i programmet. Det er en værtsrolle, som man kan synes om eller ej, men det er efter vores opfattelse ikke i strid med presseetiske regler. En af de vigtige forudsætninger i forhold til en sådan værtsrolle er efter vores opfattelse, at det er klart for seerne, hvilke udsagn fra værten der er faktiske oplysninger og hvilke, der er kommentarer. Værtens udsagn om egen adfærd i forhold til bland-selv-slik fremstår tydelig som en personlig kommentar.”

Klagers næste underpunkt er, at overlæge Thea Kølsen Fischer fra Statens Serum Institut, der optræder i programmet, udtaler, at hun ikke vil spise bland-selv-slik på grund af dårlig hygiejne.

Overlægen bruges i en sekvens, hvor hun omtaler smitterisikoen generelt ved Novovirus (Roskildesyge). Overlæge Thea Kølsen Fischer udtaler sig om dårlig hygiejne både for berøring af dørhåndtag og for eksempelvis computertastaturer og slikskovle. Alle er for hende eksempler på, at der kan komme én forbi og afsætter smitte, så det hurtigt risikere at spredes ved hudkontakt.

NHR skriver følgende om sekvensen med overlægen: *” Denne sekvens ligger i forlængelse af temaet om ompakning af gammelt bland-selv-slik under uhygiejniske forhold og ligger op til programmets oplysning om mulig smitterisiko ved slikkeer, hvilket Fischer også forklarer.”*

NHR refererer til et punkt, som er en væsentlig del af programmet og hygiejnen vedrørende bland-selv-slik. Nemlig opdagelsen af et sliklager i Valby ved Købehavn, hvor Fødevarerkontrollen har fundet for gammelt slik, der er blevet ompakket og sendt på markedet igen. Dette er sket under meget uhygiejniske forhold. Emnet har været genstand for en selvstændig dokumentar på DR 1, og der bringes billeder i Kontant fra denne dokumentar ”Sådan svindles Danmark”, der blev vist fjorten dage forinden Kontants program i januar.

Til det skriver NHR om dokumentationen:

” Der indgår forskellige spørgsmål omkring bland-selv-slik i programmet, som hver for sig forholder sig til mulige hygiejnerisici ved bland-selv-slik:

- *Fødevarestyrelsens rejsehold, der fortæller om uhygiejniske forhold ved håndtering og ompakning af slik og redegør for hvilke bakterielle risici, der kan være forbundet med dette. Vi har ingen grund til at stille spørgsmålstejn ved Fødevarestyrelsens udsagn omkring dette.*
- *Thea Kølsen Fischer, der er leder af virologisk overvågning og forskning på Statens Serums-institut udtaler sig omkring smitte af virus. Denne sekvens ligger i forlængelse af temaet om ompakning af gammelt bland selv slik under uhygiejniske forhold og ligger op til programmets oplysninger om mulig sundhedsrisiko ved slikskeer, hvilket Fisher også forklarer. Vi har ingen grund til at betvivle hendes udsagn.*
Thea Kølsen Fischer og hygiejnesygeplejerske, Susanne Pollas, der redegør for smitterisici fra førnævnte slikskeer. Heller ikke her ser vi nogen grund til at betvivle hverken deres udsagn eller den test, som Pollas foretager.
Fødevarestyrelsen fortæller om gammelt slik, der får nye udløbsdatoer og mister sin sporbarhed, hvilket også er en del af det, som styrelsen kontrollerer i løbet af programmet i bland-selv butikker. Det er ingen grund til at betvivle, at de forhold styrelsen beretter om, finder sted."

Klager kritiserer i sit næste underpunkt, at programmet ikke fremlægger dokumentation for, at der skulle være en bakteriel risiko ved at spise bland-selv-slik.

Til det svarer NHR klager som nævnt i det citerede afsnit ovenfor.

Klager påpeger i næste underpunkt, at Fødevarestyrelsen ikke foretager test af bakterier på skeer, men anbefaler derimod skeer til bland-selv-slik som en del af deres vejledning. Til det svarer NRH: *"At Fødevarestyrelsen ikke selv tester skeerne, betyder på ingen måde, at det er irrelevant, at kontant gør dette. Et af programmets formål – og i det hele taget en bred typisk journalistisk ambition – er netop at stille spørgsmålstejn ved forhold, som myndigheder måske ikke stiller spørgsmålstejn ved."*

Klager påpeger endvidere som et selvstændigt underpunkt, at det i det hele taget er kritisabelt, at DR ikke indhenter eksperter vurdering af, om bland-selv-slik er bakteriebefængt, og om det fører til sygdom hos personer. Han henviser til, at Fødevarestyrelsen har klassificeret bland-selv-slik inden for kategorien "lavrisiko", hvilket betyder, at der er meget lav bakteriel risiko forbundet med selve fødevareren.

NHR svarer på dette punkt: *"De forhold, du her fremfører, ændrer ikke ved relevansen og rigtigheden af de udfordringer, som de forskellige eksperter rejser i programmet."*

Klager har vedlagt Fødevarestyrelsens standard- og elitefrekvenser for ordinær kontrol med henvisning, hvoraf det fremgår, at bland-selv-slik er inden for den benævnte lave kategori.

Behandling af 2. klagepunkt

Hovedklage nummer to drejer sig om, at DRs fremstilling af bland-selv-slik branchen er for unuanceret.

Klager påpeger, at programmet ikke har opsøgt kommentarer fra aktører i branchen, som har styr på fødevarer sikkerhed og hygiejne. Herunder Candyking. Samtidig kritiseres det, at programmet ikke bruger Fødevarerstyrelsen som kilde.

NHR svarer: *”At et program undersøger problematiske forhold inden for et givet område betyder ikke, at programmet så samtidig skal redegøre for de dele af området, der ikke er problematiske. De historier der tages op i programmet er alle både relevante og korrekte.”*

Behandling af 3. klagepunkt

Det tredje klagepunkt drejer sig om, at programvært Jacob Illeborg ikke er en objektiv formidler. Det punkt er en gentagelse af det tidligere omtalte punkt, og derfor vil det ikke blive behandlet særskilt.

Klagens del to vedrørende ”Sådan svindles Danmark.”

Anden del af klagen drejer sig om DR-dokumentaren ”Sådan svindles Danmark”.

Her skriver klager: *”I introen til dokumentaren vises billeder af Candykings produkter herunder display (hvor vores unikke farver er meget tydelige på trods af sløringen), vores fotofronter (som er meget tydelige på trods af sløringen), samt vores pose (vores unikke farver, som enhver der har købt Candy King ville kunne genkende).*

Billederne i udsendelsen, der henviser til Candyking, kan blive yderst skadeligt for Candykings forretning. Det har indirekte gjort os til en del af problemerne i branchen, hvilket vi ikke er. Størstedelen af vores bland-selv-slik, sælges i de større supermarkeds kæder og tankstationer, hvorimod problemstillingen, som beskrives i DR dokumentaren omfatter selvejede kiosker og slikbutikker.

Dette gjorde vi DRs redaktion opmærksomhed, da vi blev opmærksomme på traileren for programmet, uden der blev skiftet dækbilleder.

Vi mener, at der bør være en vis form for sammenhæng mellem billeder og indhold, hvilket er genstanden for vores klage på dette punkt.”

Hertil skriver NHR:

”Vi var ganske rigtig i dialog med jer om billedsiden til trailer og program inden det blev sendt. Brug af billeder var på forhånd i DR blevet vurderet i forhold til etik og jura, herunder også de specifikke billeder, hvor der indgår slik. Selv om vores vurdering var – og fortsat er – at brug af disse billeder ikke er i

konflikt med etiske retningslinjer, valgte vi at forsøge at imødekomme jeres bekymring ved helt at fjerne optagelserne, hvori Candykings stativ indgår fra traileren. Vi valgte også at under graving af programmet at sløre billeder og ændre på farver, sådan at det efter vores vurdering højest vil være tale om mennesker med en meget tæt relation til Candyking, der ville kunne skabe en sammenhæng til jeres produkter.

Jeres navn optræder på intet tidspunkt i programmet og der hvor jeres produkter indgår som slørede genrebilleder på billedsiden, bliver speaken holdt i generelle vendinger uden at der bliver sagt, at det slik vi ser, er en del af snyd med afgifter - som i introen til programmet, hvor værten siger følgende, hvoraf den først halvdel er med et af jeres stativer sløret i baggrunden: Vært: "Når jeg siger svindel med moms og afgifter så tænker du måske, hvad rager det mig. Men det gør det faktisk. For når du køber fredagsslik risikerer du at støtte kyniske svindlere".

Det er et udsagn som vi mener, at vi dokumenterer gennem programmet. Vi har ikke på noget tidspunkt undersøgt Candykings forhold i forbindelse med moms og afgifter og er heller ikke i besiddelse af detaljerede oplysninger om fx jeres leverandører og aftagere. "

Programmet "Kontants" opbygning

Generelt om programmets opbygning: Tre historier krydsklippes mellem hinanden. Den første drejer sig om Fødevarestyrelsens fund af et sliklager i Valby, København, hvor slik med overskredet holdbarhed er blevet ompakket under uhygiejniske forhold og et interview med en Kvickly-chef, som uforvarende er blevet modtager af ompakket gammelt slik. Denne historie har tidligere været grundstammen i dokumentaren "Sådan svindles Danmark." Historien suppleres med Fødevarestyrelsens rejseholds fund af et unavngivent sliklager, hvor der blev fundet en død, halvspist rotte, samt rotteekskremerter på gulvet.

Historie to drejer sig om test af bakterier på en slikskovl, som programmet bringer med rundt. En "motor" i programmet er, at værten har en glasbowle med bland-selv-slik, som han tilbyder til interviewpersoner i et storcenter. Til den hører en slikskovl, som programmet får testet for bakterier på Hvidovre Hospital.

Den sidste historie er programværtens tur rundt i København med Fødevarestyrelsens rejsehold på kontrolbesøg for at undersøge forholdene ved rutinebesøg i diverse bland-selv-slik-butikker.

- Med Fødevarekontrollen på myndighedens lager, hvor man opbevarer blandt andet det slik, man fandt i Valby, som var blevet ompakket for at sminke

holdbarheden var overskredet, og hvor processen foregik under uhumske forhold.

- Værten taler med kunder i et storcenter og byder dem bland-selv-slik.
- Interview med overlæge Thea Kølsen Fischer, Statens Seruminstitut.
- Værten bringer slikskovl med til hygiejnesygeplejerske Susanne Pollas, Hvidovre Hospital.
- Klip tilbage til interview på Fødevarekontrollens lager for beslaglagt slik. Fødevarekontrollen viser billeder af en død rotte fundet på et sliklager
- Susanne Pollas kommenterer risiko for smitte fra uhumsk sliklager med udgangspunkt i billedet af den døde, halvspiste rotte.
- Klip tilbage til sliklageret og Fødevarekontrollens besøg i Valby.
- Interview med chef i Kvickly, Odder, som uforvarende har modtaget for gammelt slik – ompakket.
- Med Fødevarekontrollen på kontrol i slikbutik på Frederiksberg.
- Hygiejnesygeplejerske Susanne Pollas tester Kontants slikskovl på hospitalet. Værten banker på og byder sygeplejersken på slik fra sin bowle. Hun afslår og oplyser, at bakterieværdien er 750, hvor alt over 500 er forurening. Hygiejnesygeplejersken bliver spurgt af værten om, hun vil spise bland-selv-slik selv hvis alle hygiejneregler er overholdt, og hun afslår med henvisning til, at hun ikke kender slikkets ophav.
- Klip til endnu et kontrolbesøg med Fødevarestyrelsen.
- Afslutningsscene med Kontants vært, der konkluderer, at han i fremtiden nok vil være mere til slik i pose, selv om hygiejnereglerne er overholdt.

Jeg har nu gennemgået sagen og afleverer hermed min indstilling:

Ad punkt 1.

Klagers første punkt er, at værten i programmet fælder en dom og ikke vil spise bland-selv-slik.

Kontants vært, Jacob Illeborg går langt i sine afsluttende bemærkninger, men det er tydeligt, hvad der er den personlige kommentar. Således også i den omtalte slutbemærkning. Klager fremstiller det sådan, at værten fælder en dom ved at udtrykke, at han ikke vil spise bland-selv-slik længere. Så langt går værten dog ikke. Han siger: *”Selv har jeg altid været ret vild med bland-selv-slik, men det kan godt være, at jeg er lidt mere til den indpakkede version fra nu af.”*

Det er ikke det samme, men en mildere bemærkning, hvor værten ikke på kategorisk vis afviser bland-selv-slik. På det mere overordnede plan, så arbejder DR med personlige værter, som kommenterer undervejs. Det gør værten her. Værten er ikke objektiv, men det skal værten heller ikke – i henhold til programmets koncept – være. Dog skal der være en klar adskillelse af, hvad der er faktiske oplysninger og personlige kommentarer. Det sker her.

Den del af klagen afvises.

Klager skriver både i sin klage i mail den 15. marts og siden i opfølgning på svar den 6. april, at klager er glad for DRs fokus på "brodne kar" i bland-selv-slik branchen, men kritiserer DR for at fremstille hele branchen som anløben. I mail af 6. april uddyber klager ved at beskrive det som DR, der sammenblander to vinkler, hvor man gennemgår de brodne kar i branchen og sammenblander denne vinkel med et påstået generelt hygiejneproblem i bland-selv-butikkerne. I selve klagens første punkt påpeger klager, at der på en række områder mangler dokumentation.

Programmet udtaler sig ikke om hele branchen, men sandsynliggør, at der er problemer med hygiejnen og lovligheden af varerne i dele af branchen blandt andet som følge af kriminalitet. Jeg noterer mig Miljø- og Fødevarerministeriets pressemeddelelse af 15. februar 2016, hvoraf det fremgår, at ministeren på området vil intensivere kontrollen med 400 besøg i 2016 på grund af omfattende problemer. Den fremgår, at i 2014 og 2015 førte besøgene i henholdsvis 80 procent af tilfældene og 66 procent til sanktioner. Disse oplysninger var ikke med i Kontant, men er en indikator på, at det ikke var urimeligt af programmet at fokusere på omfattende uregelmæssigheder i branchen.

Den overlæge fra Serumintitutttet, man interviewer, dokumenterer ikke, at der skulle være omfattende problemer med bland-selv-slik, men udtaler som ekspert, at der generelt er en risiko ved ikke at vaske hænder. Det gælder både omgang med slikskovle, computertastaturer, dørhåndtag og andre ting, som mange mennesker berører.

Fødevarestyrelsen karakteriserer selve bland-selv-slikket som et lavrisikoprodukt, når det gælder bakterier.

Det bliver i Kontant indeholdt i følgende speak: "Slikket er ikke den største smittespreder i sig selv, fordi man normalt ikke roder rundt med hænderne i det i butikken. Det gør man til gengæld med en ske." Denne bemærkning er ikke i strid med DRs etiske regler og rummer i sin journalistiske affatning budskabet fra Fødevarestyrelsen, men det burde for at undgå enhver tvivl have været gengivet, som det fremgår af Fødevarestyrelsen, at det er et lavrisiko-produkt.

Klager har ret i, at Fødevarestyrelsen anbefaler brug af en slikke. Det er redaktionens valg, hvordan man vil fremstille sagen, men når man beskæftiger sig med netop hygiejneproblemer med en slikke, ville det have været passende, at man også omtalte, at Fødevarestyrelsen faktisk anbefaler slikkeen

Der er også helt redaktionens valg, hvordan man dramaturgisk vil sammensætte programmet samt hvilke kilder, man vil benytte. Men når man i det pågældende program bruger hovedparten af pladsen på historien om de uhygiejniske og ulovlige forhold i bland-selv-slik branchen blandet sammen med

mere generelle og almindelige problemer med at vaske hænder ved berøring af nydelsesmidler og fødevarer, så vil jeg opfordre til ekstra omhyggelighed i omgangen med oplysningerne. Det er ubestridt, at Fødevestyrelsens rejsehold finder døde rotter og ulækre forhold, og det er journalistisk relevant at skildre det. Det er også relevant at skildre, at det forplanter sig til intetanende butikker, som man ser med episoden med Kvickly i Odder. Men selv om det ikke er i strid med DR's etik og redaktionens frie ret til journalistisk fremstilling, burde man have refereret Fødevestyrelsens oplysninger grundigere som en modvægt til de stærke billeder, som efterlader et meget uhumsk indtryk af bland-selv-slik.

Klager siger, at overlæge Thea Kølsen Fischer i programmet udtaler, at hun ikke vil spise bland-selv-slik. Det er ikke korrekt. Overlægen udtaler sig generelt om smitterisikoen ved med bare hænder at røre ved genstande, andre også har rørt ved så som dørhåndtage, computertastaturer, service eller en slikskovl.

Klager kritiserer, at DR forud for Kontant bringer artiklen "Du kan få omgangssyge når du selv blander slik". Denne artikel på dr.dk er baseret på oplysninger fra programmet.

Artiklen drejer sig om, at man kan modtage bakterier ved at benytte en slikskovl, som andre mennesker har rørt ved. Artiklen refererer blandt andet de udtalelser, som overlæge Thea Kølsen Fischer kommer med i Kontants udsendelse. Den føjer ikke noget nyt til i forhold til udsendelsen. Overlægen er citeret for at sige, at der er problemer med ethvert redskab, hvis det kommer forbi én med urene hænder.

Klager kritiserer, at DR foretager en mikrobiologisk test af egen slikskovl uden at forholde sig til, om eventuelle bakterier fra slikket overføres til skovlen, da man ikke tester DRs eget slik. Det har klager en pointe i som omtalt ovenfor, men forsøget er i programmet en gimmick og ikke et videnskabeligt besøg med status som sådant. De fagpersoner, der optræder som kilder, dokumenterer, at det generelt er forbundet med smittefare og uhygiejnisk, hvis man enten har med slik at gøre, der er behandlet under uhumske og ulovlige forhold, eller mange mennesker rører ved det samme redskab uden at vaske hænder eller på anden vis tage forholdsregler for at undgå smitte.

Klager er utilfreds med, at programmet ikke oplyser, at Fødevestyrelsen karakteriserer bland-selv-slik som i lavrisiko for bakteriel smitte. Og at Fødevestyrelsen selv anbefaler skovle til behandling af bland-selv-slik. Dette er behandlet ovenfor.

Udsendelsen fremstiller, at der er omfattende problemer med ulækkert og ulovligt slik, hovedsageligt med optagelser, som stammer fra en den tidligere

dokumentar "Sådan svindles Danmark." Som tidligere omtalt ovenfor kunne Fødevarerstyrelsens anbefalinger og vurderinger have været refereret bedre set i lyset af, at man bringer stærke billeder af ulækre forhold. Det vil være klogt at give flere oplysninger, end man strengt taget behøver for at leve op til DR's etiske regelsæts ord om "grundig research samt ordentlighed". Men det er i sig selv redaktionens valg, og det er ikke i strid med DR's programetik, at Kontant fokuserer både på danskernes generelle mangel på hygiejne ved køb af bland-selv-slik generelt og på, at forbrugerne intetanende kan blive udsat for smitte som følge af skadedyr, fækalier og andet ved ulovligt slik. Kontant har heller ikke overtrådt de programetiske regler ved ikke at bringe oplysninger om de butikker, der har orden i papirerne.

Ad punkt 2.

Klager fremsætter en påstand om, at programmet er unuanceret, blandt andet fordi Kontant ikke har interviewet Candyking, som efter eget udsagn har en markedsledende position. Kontant bør foretage en nuancering i henhold til DRs presseetik og fremlægge de relevante oplysninger, men valg af kilder er redaktionens.

Deri har klager ikke ret.

Ad punkt 3.

Klager påpeger med udgangspunkt i værtens bemærkninger til slut, at journalisten ikke fremstår som objektiv formidler. Dette punkt er behandlet ovenfor.

Forhold 2

Klager kritiserer, at der i introen til dokumentaren "Sådan svindles Danmark" vises billeder af Candykings produkter som kan være skadeligt for firmaet. Redaktionschef NHR har over for dette påpeget, at DRs jurister har vurderet, at billederne i dokumentaren ikke var i konflikt med DRs etiske regler. Candyking nævnes ikke, og speaken er holdt i generelle vendinger. Der er tre sekvenser, hvor henholdsvis en Candyking slik-reol ses i baggrunden, et nærbillede af en hånd på toppen af en slik-papirspose samt et nærbillede af nogle slikkugler. Alle dele er sløret og vises i meget kort tid og er så sløret, at det må formodes, at man skal have et meget indgående kendskab til Candyking for i disse glimtvisse forløb at kunne genkende firmaet. Heri har redaktionschef NHR ret.

Klager får ikke medhold i den del af klagen.

Konklusion og sammenfatning

Klager får ikke medhold i, at værten i programmet fælder en dom over bland-selv-slik, som må være uforeneligt med DRs retningslinjer. I det konkrete tilfælde er værten i sin slutbemærkning kritisk, men ikke så kategorisk, som klager fremstiller det. DR har valgt at have værter, der som i dette tilfælde må bruge sig selv og fremsætte personlige bemærkninger. Man kan ikke være i tvivl om, at der er tale om en personlig kommentar her, og derfor er det inden for rammerne af udsendelsen. Ligeledes fremstår det utvivlsomt, at der generelt er større risiko for, at slikket i en bland-selv-slikbutik har været håndteret ukorrekt end for den type slik, der er emballeret i en pose.

Klager får heller ikke medhold i sin hovedindvending: At Kontant i dette program fremstiller bland-selv-slik for unuanceret og tegner et billede af generel dårlig hygiejne i forbindelse med selve slikket, uden at der er dokumentation for dette. Kontant har valgt at fokusere på to vinkler, 1) Det uhumske slik og 2) Den generelle hygiejne ved køb af bland-selv-slik.

Seerne havde muligvis været bedre informeret, hvis programmet havde indeholdt oplysninger om, at Fødevarestyrelsen ikke anser bland-selv-slikket for et risikoprodukt, samt at man selv fra myndighedernes side anbefaler slikskeer og handsker, men undladelsen af dette er et redaktionelt valg og ikke i strid med DRs Etik.

Både billeder og valg af kilder dokumenterer, at der er betydelige problemer i branchen. Det understøttes af, at Miljø- og Fødevareministeriet finder grund til anmærkninger i over halvdelen af de kontrolbesøg, de foretager. Der er generelt problemer med hygiejnen -blandt andet også fordi kunderne selv ikke overholder almindelige hygiejneråd som at vaske hænder og bruge engangshandsker. Dette har Kontant fokuseret på, og det er i overensstemmelse med DR's programetik.

Klagers kritik af dokumentaren "Sådan svindles Danmark" afvises. Billederne var tilstrækkelig sløret, og Candykings produkter er ikke genkendelige.

Klagen er afvist.

Jesper Termansen, den 2. maj 2016